

ĐẠI SỨ QUÁN HỢP CHỨNG QUỐC HOA KỲ

Phòng Thông tin - Văn hoá

Tầng 3, Rose Garden Tower, 6 Ngọc Khánh

Hà Nội, Việt Nam

(84-4) 831-4580 -- Fax: (84-4) 831-4601

TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ CỦA BỘ NGOẠI GIAO MỸ
CÁC VẤN ĐỀ DÂN CHỦ – 5/2000
HƯỚNG TỚI MỘT CỘNG ĐỒNG DÂN CHỦ

QUYỀN ĐƯỢC HƯỚNG DÂN CHỦ

Bài của Trợ lý Ngoại trưởng Harold Hongju Koh

Hơn 50 năm đã qua kể từ khi Bản Tuyên ngôn Nhân quyền của Liên Hợp Quốc tuyên bố rằng mọi người sinh ra đều "tự do và bình đẳng về nhân phẩm và nhân quyền". Thế nhưng bao lâu nay, các nhà độc tài trên thế giới đã tìm cách phá hoại một trong những nguyên tắc quan trọng nhất, đó là quyền được hưởng dân chủ. Mặc dù điều 21 của bản Tuyên ngôn này nói rằng "nguyện vọng của nhân dân sẽ là cơ sở cho quyền lực của chính phủ ... thể hiện qua các cuộc bầu cử thực sự được tổ chức theo định kỳ", thế nhưng nhiều chính phủ vẫn tiếp tục không cho phép công dân của mình có quyền lựa chọn chính phủ của họ. Ở rất nhiều nước, các nhà lãnh đạo nói tới dân chủ ngay cả khi họ gian lận trong bầu cử, đàn áp những người bất đồng chính kiến và trói buộc báo chí. Trong bài viết về dân chủ này, Trợ lý Ngoại trưởng Harold Hongju Koh nhìn nhận dân chủ như một cuộc đấu tranh lâu dài, phức tạp không dễ gì kết thúc" nhưng rõ ràng đáng công chờ đợi.

Kể từ khi thành lập chế độ Cộng hoà người Mỹ đã công nhận rằng dân chủ trong khuôn khổ hiến pháp là cách bảo vệ tốt nhất cho tất cả các quyền của con người. Hệ thống dân chủ của chúng ta đã cho phép người dân Mỹ thử thách năng lực của chính phủ mình và bảo đảm sự thay đổi căn bản về chính trị. Từ cuộc nội chiến đến phong trào đấu tranh vì các quyền dân sự, người Mỹ đã yêu cầu chính phủ phải tôn trọng những nguyên tắc tự quản và tự do dân sự, nền tảng xây dựng đất nước này, và qua đó bảo đảm cho bình đẳng, tự do và công lý.

Quyền cai quản dân chủ vừa là phương tiện, vừa là mục tiêu của cuộc đấu tranh vì nhân quyền. Ở đâu các quyền dân chủ được đảm bảo thì ở đó tự do tư tưởng, tự do ngôn luận, tự do tôn giáo, tự do hội họp được thúc đẩy. Ở những nền dân chủ thực thụ, quyền được xét xử công bằng và quyền an ninh cá nhân được khuyến khích. Các nhà lãnh đạo được dân bầu giành được quyền hợp pháp cho mình thông qua quá trình dân chủ, cho phép họ tạo dựng sự ủng hộ rộng rãi của công chúng, ngay cả khi những cải cách kinh tế, chính trị có thể tạm thời gây khó khăn cho người dân.

Dân chủ và tôn trọng thực sự đối với nhân quyền vẫn là con đường tốt nhất để duy trì tăng trưởng kinh tế. Ngược lại, một phương thức phát triển độc tài có thể tạo ra thịnh vượng trong một thời gian nhưng không thể duy trì nổi thịnh vượng đó khi gặp phải nạn tham nhũng, chủ nghĩa thân quen và khi tiếp tục chối bỏ các quyền của công dân. Khi xảy ra sự suy sụp về kinh tế, chính quyền độc tài không thể phản ứng linh hoạt hay hiệu quả trước những khó khăn kinh tế. Nếu không có những cơ chế thực sự dân chủ để người dân phản ánh sự bất bình của mình thì chính phủ thường phải chọn cách đàn áp mạnh hơn để tránh sự nổi dậy của dân chúng.

Hay so sánh Indonesia - nơi chính quyền Soeharto thiếu cả trách nhiệm lẫn sự minh bạch phải chứng kiến tình trạng suy sụp về kinh tế nhanh chóng diễn biến xấu thành khủng hoảng chính trị, cuối cùng đã dẫn đến sự sụp đổ của chính quyền - với Hàn Quốc, nơi các cuộc bầu cử thực sự dân chủ đã mang đến cho Tổng thống Kim Dae Jung, một cựu tù chính trị, sự ủng hộ cần thiết của dân chúng để thực hiện những biện pháp thất lưng buộc bụng và cải cách kinh tế, giúp đưa nước này trở lại thịnh vượng. Những sự kiện này khẳng định rằng ngay cả trong thời kỳ khủng hoảng kinh tế, thì dân chủ, nhân quyền và chế độ pháp trị vẫn là những giá trị có tính toàn cầu chứ không phải chỉ mang tính khu vực.

Chắc chắn là dân chủ hoá là một cuộc đấu tranh lâu dài, phức tạp và không dễ gì kết thúc. Chính phủ "của dân" không thể bị áp đặt từ bên ngoài mà các nước phải đến với dân chủ bằng con đường của riêng mình. Như Ngoại trưởng Albright đã nói: "Dân chủ phải xuất phát từ nguyện vọng của các cá nhân muốn tham gia vào những quyết định sẽ định hình cuộc sống của mình... Khác với chế độ độc tài, dân chủ không bao giờ là sự áp đặt mà luôn luôn là một chọn lựa."

Ngoài ra, dân chủ không có nghĩa là chỉ tổ chức bầu cử. Không nên coi bầu cử là mục tiêu cuối cùng mà nên coi là phương tiện để hình thành một chế độ chính trị khuyến khích công dân phát triển và tự hoàn thiện mình bằng cách thúc đẩy và bảo vệ các quyền dân sự và chính trị của họ. Do đó, nền dân chủ thực sự không chỉ đòi hỏi tổ chức bầu cử mà còn đòi hỏi tôn trọng nhân quyền, trong đó có quyền bất đồng quan điểm về chính trị; đòi hỏi một xã hội dân sự vững mạnh, một chế độ pháp trị, đặc trưng bởi những thể chế chính trị năng động, chế độ hợp hiến và ngành tư pháp độc lập; một cơ cấu kinh tế cởi mở và cạnh tranh; một giới truyền thông độc lập có khả năng làm cho các công dân được thông tin đầy đủ; tự do tôn giáo và tín ngưỡng; những cơ chế bảo vệ người thiểu số để họ không bị đa số lấn át; và sự tôn trọng hoàn toàn các quyền của phụ nữ cũng như quyền của người lao động. Những nguyên tắc này, kết hợp với bầu cử tự do và công bằng sẽ tạo ra cơ sở cho một nền văn hoá dân chủ.

Nước Mỹ ủng hộ dân chủ cho sự nghiệp lâu dài. Chúng ta khuyến khích sự phát triển của nền văn hoá dân chủ ở bất cứ đâu nó có cơ hội bén rễ. Chúng ta đặc biệt tập trung vào hỗ trợ những nước đang trong thời kỳ quá độ, bảo vệ những nền dân chủ đang bị tấn công và củng cố mạng lưới những nền dân chủ đã hình thành. Hàng năm chúng ta đầu tư hơn 100 triệu đô la cho những nỗ lực này. Chúng ta làm như vậy không chỉ bởi vì đó là lẽ phải mà còn vì đó là điều cần thiết. An ninh của quốc gia chúng ta phụ thuộc vào việc mở rộng dân chủ trên toàn thế giới. Nếu không có dân chủ thì nạn đàn áp, tham nhũng và bất ổn định gần như chắc chắn sẽ nhấn chìm các quốc gia và thậm chí cả các khu vực.

Dân chủ đòi hỏi các nhà lãnh đạo chịu trách nhiệm trước nhân dân. Nó dành chỗ cho xã hội dân sự, mở các kênh cho tự do thông tin và tư tưởng, cho sự phát triển của hoạt động kinh tế đa dạng và năng động. Lịch sử cho thấy các nền dân chủ ít có khả năng gây chiến với nhau và thường dễ hợp tác hơn trong các vấn đề an ninh, kinh tế, những quan ngại về môi trường và các sáng kiến pháp lý. Ở đâu dân chủ phát triển thì ở đó hoà bình, thịnh vượng và chế độ pháp trị cũng phát triển.

Dân chủ cũng luôn là con đường tốt nhất để giữ những lời hứa trong bản Tuyên ngôn Nhân quyền của Liên Hiệp Quốc. Tháng ba vừa qua, khi phát biểu trước ủy ban đầu tiên của Liên Hiệp Quốc về Nhân quyền của Thiên niên kỷ, Ngoại trưởng Madeleine K. Albright đã kêu gọi tất cả các thành viên của Ủy ban khẳng định lại mối quan hệ căn bản giữa dân chủ và nhân quyền. Ngày 25/4, Ủy ban đã đáp ứng lời kêu gọi của bà bằng cách nhất trí thông qua một nghị quyết do Rumani bảo trợ công nhận quyền được hưởng dân chủ.

Bằng hành động của mình, Ủy ban đã tái khẳng định trong hai năm liên tiếp mối liên hệ không thể tách rời giữa dân chủ và nhân quyền như một yếu tố quan trọng trong công việc của Ủy ban. Năm ngoái, nghị quyết do Mỹ bảo trợ về quyền được hưởng dân chủ đã nhất trí khẳng định rằng dân chủ không phải là một đặc ân mà là một quyền của con người. Năm nay, nghị quyết do Rumani bảo trợ lại đưa thông điệp này xa hơn bằng cách tái khẳng định rằng các quốc gia thành viên cũng có trách nhiệm quan trọng là thúc đẩy và bảo vệ nhân quyền thông qua việc cùng nhau hợp tác để củng cố dân chủ. Bản nghị quyết khẳng định rằng dân chủ không phải là một giá trị khu vực trong một bối cảnh truyền thống văn hoá, xã hội hay tôn giáo cụ thể nào mà là một giá trị toàn cầu, bắt nguồn từ bản chất phong phú, đa dạng của cộng đồng các nền dân chủ.

Bản nghị quyết này của Rumani được chính phủ Mỹ và hơn 60 quốc gia khác đồng bảo trợ, rất nhiều nước trong số này vừa mới gia nhập cộng đồng các nền dân chủ. Nghị quyết năm nay được thông qua với số phiếu 45/0. Cùng với Trung Quốc và Cuba, hai nước không bỏ phiếu trong hai năm liền, còn có Bhutan, Congo, Pakistan, Qatar, Rwanda và Sudan cũng không bỏ phiếu.

Việc Ủy ban này công nhận quyền được hưởng dân chủ thể hiện một sáng kiến toàn cầu thực sự, phát triển qua một quá trình hoàn toàn mang tính toàn cầu và nảy sinh từ nhận thức mạnh mẽ của toàn cầu về mối liên hệ không thể tách rời giữa dân chủ và nhân quyền. Như Ngoại trưởng Albright lưu ý trong khi phát biểu trước Ủy ban nhân quyền của Liên Hiệp Quốc, "Dân chủ là con đường chắc chắn duy nhất để bảo vệ và khuyến khích nhân quyền".

Hai bản nghị quyết về vấn đề dân chủ do Ủy ban nhân quyền của Liên Hiệp Quốc thông qua đã đặt nền móng cho một loạt cuộc gặp quan trọng cấp bộ trưởng, là cơ hội để các quốc gia dân chủ thảo luận cách cùng nhau thúc đẩy và ủng hộ dân chủ. Trong số các cuộc gặp này có cuộc gặp của Cộng đồng Các Nền Dân chủ ở Vacava, Ba Lan trong tháng 6 và cuộc gặp của những nền dân chủ mới và đang hình thành sẽ được tổ chức ở Contonou, Bénanh trong tháng 12. Phiên họp thiên niên kỷ của Đại Hội đồng Liên Hiệp Quốc, dự kiến tổ chức tại New York trong tháng 9 cũng sẽ đề cập đến vấn đề quan trọng này.

Từ năm 1974, con số các nền dân chủ trên toàn thế giới đã tăng bốn lần. Chỉ riêng trong 10 năm qua, số các nền dân chủ do các cuộc bầu cử bầu ra đã tăng gần gấp đôi, lên tới 120 nước trên toàn thế giới. Đây là một điều đáng mừng vì các thể chế dân chủ luôn đảm bảo tốt nhất cho việc tôn trọng nhân quyền cũng như tạo ra những cơ hội tốt nhất để cải thiện đời sống của dân thường. Như Phó Tổng thống Al Gore đã nhấn mạnh trong bài phát biểu tháng 11/1998 tại Hội nghị Thượng đỉnh APEC ở Malayxia, "Lịch sử đã dạy chúng ta rằng tự do - cả tự do kinh tế, chính trị và tôn giáo - là chìa khoá mở ra nhiều tiềm năng của con người hơn bất cứ một hình thức tổ chức xã hội nào khác". Những sự kiện gần đây chỉ khẳng định rằng sự cai trị dân chủ và nhân quyền luôn gắn bó không thể tách rời với những nỗ lực đem lại thịnh vượng an ninh, và hoà bình cho bản thân chúng ta và cho hậu thế.

Toàn văn bằng tiếng Anh của bài viết có trên Internet tại:

<http://usinfo.state.gov/journals/itdhr/0500/ijde/koh.htm>